

Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης

Ενημερωτικό Δελτίο αρ. 5

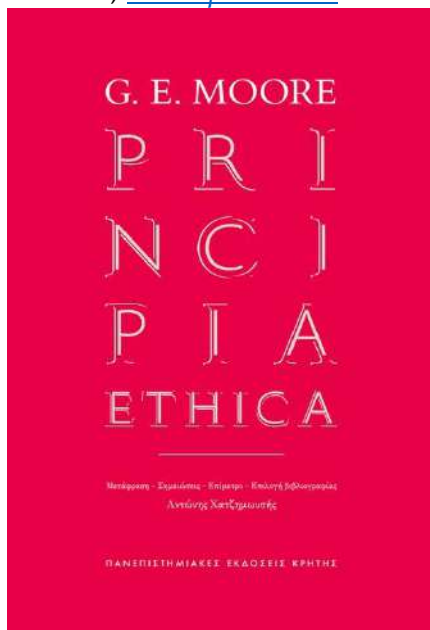
Μάιος-Ιούνιος 2024

Το Ενημερωτικό Δελτίο του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης (ΙΦΕ) έχει ως στόχο να ενημερώνει σχετικά με τις δράσεις και τα νέα των μελών και των φοιτητών του Τμήματος. Η Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης είναι ένα διεπιστημονικό πεδίο, το οποίο μελετά την επιστήμη ως σύνθετο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο και αναδεικνύει τις φιλοσοφικές διαστάσεις των θεωριών και της πρακτικής της. Εξετάζει τις φιλοσοφικές, εννοιολογικές, και ιστορικές προσεγγίσεις της επιστήμης εν γένει, των επιμέρους επιστημών (φυσικές επιστήμες, ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, επιστήμες της ζωής και της νόησης, μαθηματικά και λογική) και της τεχνολογίας. Τα [μέλη ΔΕΠ](#) του Τμήματος περιλαμβάνουν μερικούς από τους πιο ειδικούς παγκοσμίως στον τομέα τους, ενώ αρκετοί από τους καθηγητές του Τμήματος ηγούνται ή συνεργάζονται σε [διεθνή ερευνητικά προγράμματα](#). Το Τμήμα αποτελείται από τρεις Τομείς: Ιστορίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας, Φιλοσοφίας και Θεωρίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας και Επιστημών της Γνώσης και της Νόησης. Προσφέρει το μοναδικό [προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών](#) στην Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης στην Ελλάδα και 9 [μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών](#) στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, τα οποία καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τη φιλοσοφική έρευνα στο πλήρες εύρος της, την ιστορία των επιστημών και της τεχνολογίας, τη σχέση κοινωνίας-επιστήμης-τεχνολογίας, τις επαυξημένες κειμενικές σπουδές, και τη σύγχρονη γνωστική ψυχολογία. Το ΙΦΕ είναι ένα από τα Τμήματα Ανθρωπιστικών Σπουδών στην Ελλάδα με τους υψηλότερους δείκτες διεθνών ετεροαναφορών.

Βραβεύσεις και Διακρίσεις

- Η Εταιρεία Ελλήνων Μεταφραστών Λογοτεχνίας και το Ίδρυμα Κωνσταντίνου και Αρτέμιδος Κυριαζή τίμησαν εξέχουσες προσωπικότητες από την Ελλάδα και το εξωτερικό για την ουσιαστική συμβολή τους στα [γράμματα](#), την παιδεία και τον πολιτισμό. Ο [Αντώνης Χατζημωυσης](#), Καθηγητής Σύγχρονης Φιλοσοφίας του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, τιμήθηκε με το «[Βραβείο Μετάφρασης Σημα-](#)

ντικών Έργων Παγκόσμιας Κληρονομιάς στα Ελληνικά» για την εξαίρετη μετάφρασή του στο έργο του G. E. Moore, [Principia Ethica](#).

Η τελετή απονομής των ετήσιων βραβείων πραγματοποιήθηκε στις 29 Μαΐου 2024 στο Ινστιτούτο Γκαίτε. Τα *Principia Ethica* αποτελούν ορόσημο στην ιστορία της ηθικής φιλοσοφίας. Δημοσιευμένο το 1903, το κείμενο του Moore έθεσε το πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύχθηκε αναλυτικά η

φιλοσοφική σκέψη κατά τον 20ό αιώνα, ασκώντας καταλυτική επίδραση σε μέγιστους στοχαστές, από τον John Maynard Keynes στο πεδίο της οικονομικής θεωρίας, ως τη Virginia Woolf στον χώρο της σύγχρονης λογοτεχνίας. Μέσα από την εξαντλητική πραγμάτευση της έννοιας του καλού, της αξίας των διαπροσωπικών σχέσεων και της εμπειρίας της τέχνης, τα *Principia Ethica* θα θέσουν τους όρους με τους οποίους αρθρώνονται μέχρι τις μέρες μας μείζονες διαμάχες της φιλοσοφίας.

Απονομή βραβείου στον Καθ. Αντώνη Χατζημανουσή

Εκδηλώσεις – Διαλέξεις (περασμένες)

- Ο Καθηγητής του ΙΦΕ **Χρυσόστομος Μαντζαβίνος** έδωσε ομιλία στις **18 Απριλίου 2024** ως προσκεκλημένος ομιλητής του Karl Popper Foundation στο Πανεπιστήμιο του Klagenfurt με θέμα: "[Die Verfassung der Wissenschaft](#)".
- Ο Καθηγητής του ΙΦΕ **Σταύρος Δρακόπουλος** παρουσίασε την εργασία με τίτλο "**The Economics of Trade Unions: History, Methodological Problems and Issues of Interdisciplinarity**" στο πλαίσιο του

[27th Annual Conference of the European Society for the History of Economic Thought \(ESHET\)](#), το οποίο έλαβε χώρα στο Graz της Αυστρίας μεταξύ **9 και 11 Μαΐου 2024**.

- Στις **13 Μαΐου 2024** στο νέο κτήριο του τμήματός ΙΦΕ πραγματοποιήθηκε συμπόσιο με θέμα «**Θεϊστική Μεταφυσική**». Το συμπόσιο οργανώθηκε από τους Δρ. **Νικόλαο Ασπρούλη** (Θεολογική Ακαδημία Βόλου), Καθ. **Στέλιο Βιρβιδάκη** (ΙΦΕ) και Δρ. **Μιχάλη Φιλίππου** (ΙΦΕ). Κατά

τη διάρκεια του συμποσίου εδόθησαν τρεις κύριες ομιλίες. Ο Καθ. **Dean Zimmerman** (Πανεπιστήμιο Rutgers, ΗΠΑ), ο οποίος είχε προσκληθεί ειδικά για το συμπόσιο, μίλησε με θέμα «**Θεϊκή Παρουσία και Χωρική Δομή**». Στην ομιλία του υπερασπίστηκε τη λογική συνοχή της έννοιας της Πανταχού Παρουσίας σχετίζοντας το θέμα με διάφορες φιλοσοφικές θεωρίες για τη δομή του φυσικού χώρου. Ο Δρ. **Alejandro Perez** (Πανεπιστήμιο της Louvain) επιχείρησε να διασαφηνίσει τη χριστιανική διδασκαλία περί της Θείας Ευχαριστίας χρησιμοποιώντας τις εννοιολογικές διακρίσεις του μεταφυσικού συστήματος του Lowe (και ιδιαίτερα την τετραμερή οντολογία του). Ο Δρ. **Μιχάλης Φιλίππου** πρότεινε μία νέα λύση στο Τριαδολογικό Παράδοξο η οποία λαμβάνει υπ' όψη της πρόσφατες συζητήσεις στο χώρο της Μεταοντολογίας. Ο Δρ. **Διονύσιος Σκλήρης** και ο Δρ. **Νικόλαος Ασπρούλης** έκαναν δύο συντομότερες ομιλίες-παρεμβάσεις. Ο Δρ. Σκλήρης έθεσε την προβληματική του Zimmerman σε ευρύτερη ιστορική προοπτική και αναφέρθηκε την πατερικές απόψεις για την πανταχού παρουσία του Θεού, ενώ ο Δρ. Ασπρούλης έθιξε τη σχέση της αναλυτικής φιλοσοφίας με την προβληματική της ορθόδοξης θεολογίας χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα το πρόβλημα της Προσωπικής Ταυτότητας και της Επιβίωσης του Φυσικού Θανάτου. Μετά από κάθε ομιλία ακολουθούσε ζωνρή και λεπτομερής ανταλλαγή

επιχειρημάτων μεταξύ των παρευρισκόμενων.

Συνεδροι, «Θεϊστική Μεταφυσική»

- Το ερευνητικό πρόγραμμα [Go-JuST](#) (Επιστημονικής Υπεύθυνος: Αναπλ. Καθηγητής **Ευστάθιος Αραποστάθης**) διοργάνωσε με επιτυχία το 3^ο (23 Μαΐου), 4^ο (6 Ιουνίου) και 5^ο (13 Ιουνίου 2024) Webinar με ομιλητές τους **Graham Duttfield** (University of Leeds), **Sophia Chao** (University of Sydney), **Andrea Borghini** (University of Milan) και **Enrico Bonadio** (City, University of London).
- Η Επίκουρη Καθηγήτρια του ΙΦΕ **Κατερίνα Βλαντώνη** σε συνεργασία με τον **Θανάση Μπαρλαγιάννη**, Ερευνητή Γ' στο Κέντρον Ερεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών, παρουσίασαν ανακοίνωση στο Διεθνές Συνέδριο **Media and Epidemics: Technologies of Science Communication and Public Health, 20th-21st Centuries**, το οποίο έλαβε χώρα στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου, **30-31 Μαΐου 2024**. Η ανακοίνωσή τους είχε τίτλο “**The public destiny of the scientific research: the case of an observational study about in-hospital mortality of COVID-19 patients in Greece**”.
- Φοιτητές του Τμήματος ΙΦΕ, το Σάββατο 8 Ιουνίου 2024, στο πλαίσιο

του Μαθήματος Φυσική, του εαρινού εξαμήνου του πρώτου έτους, επισκέφθηκαν με τον διδάσκοντα του Μαθήματος, Δρ. Εμμανουήλ Πρωτονοτάριο, το Ίδρυμα Ευγενίδου, και παρακολούθησαν την προβολή «Το

Πλανητάριο, Ίδρυμα Ευγενίδου

Κέντρο του Κόσμου...από το Γεωκεντρικό σύστημα στην διαστολή του Σύμπαντος».

• Ο Αναπλ. Καθηγητής του ΙΦΕ Πέτρος Μπούρας-Βαλλιανάτος έδωσε ομιλία με τίτλο “Palliative care in pre-modern medicine: The case of Alexander of Tralles” ως προσκεκλημένος ομιλητής στο συνέδριο [Illness, Health and Healing in Late Antiquity](#), το οποίο έλαβε χώρα στο Πανεπιστήμιο του Τολέδο της Ισπανίας (10-11 Ιουνίου 2024).

Εκδηλώσεις – Διαλέξεις (προσεχείς)

• Ο Καθηγητής του ΙΦΕ Αντώνης Χατζημωυσής θα λάβει μέρος ως κεντρικός ομιλητής στο [World Congress of Philosophy](#) στην Ρώμη (1 Αυγούστου 2024). Επίσης, στο πλαίσιο του Congress θα λάβει μέρος σε στρογγυλή τράπεζα με τίτλο “Shared Human Sensibility”.

• Το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης διοργανώνει το [8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας της Επιστήμης](#) (5-7 Δεκεμβρίου 2024). Στις θεματικές ενότητες του συνεδρίου εμπίπτουν όλες οι περιοχές της φιλοσοφίας των επιστημών (γενική φιλοσοφία της επιστήμης και φιλοσοφία ειδικών επιστημών), καθώς και περιοχές της φιλοσοφίας (μεταφυσική, γνωσιολο-

γία, ηθική, φιλοσοφία της γλώσσας, φιλοσοφία του νου, ιστορία της φιλοσοφίας, πολιτική φιλοσοφία) στο βαθμό που οι ανακοινώσεις **σχετίζονται με θέματα που αφορούν την επιστήμη**. Καλούμε τα μέλη της πανεπιστημιακής και ερευνητικής κοινότητας (συμπεριλαμβανομένων των υποψήφιων διδασκτόρων και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών) να υποβάλουν περιλήψεις για **εισηγήσεις και συμπόσια**. Οι παρουσιάσεις μπορούν να γίνουν είτε στα ελληνικά είτε στα αγγλικά. Δεν υπάρχει κόστος συμμετοχής στο συνέδριο. Προσκεκλημένοι/ες ομιλητές/τριες: **Stéphanie Rupy** (Ecole normale supérieure (ENS Paris) και Université PSL) **James Ladyman** (University of Bristol).

Πρόσφατες Δημοσιεύσεις Μελών του Τμήματος

• Επιμέλεια Μετάφρασης:

Mindell, David, [Τα ρομπότ μας, οι εαυτοί μας: Η ρομποτική και οι μύθοι της αυτονομίας](#), μτφρ. Μπέλλα Σπυροπούλου, επιστημονική επιμέ-

λεια Τέλης Τύμπας, Αθήνα: Angelus Novus, 2024).

Σύνοψη: Το βιβλίο *Our Robots, Ourselves: Robotics and the Myth of Auto-*

nomy (Viking, 2015) του David Mindell, καθηγητή ιστορίας της τεχνολογίας στο τμήμα Science, Technology, Society (STS) του MIT, αλλά και καθηγητή τεχνολογίας σε τμήμα μηχανικών του ίδιου πολυτεχνείου (Frances and David Dibner Professor of the History of Engineering and Manufacturing και Professor of Aeronautics and Astronautics), κυκλοφορεί στα ελληνικά σε επιστημονική επιμέλεια του Τέλη Τύμπα, καθηγητή ιστορίας της τεχνολογίας και διευθυντή του αγγλόφωνου διατμηματικού μεταπτυχιακού STS του ΕΚΠΑ, με τον τίτλο *Τα ρομπότ μας, οι εαυτοί μας: Η ρομποτική και οι μύθοι της αυτονομίας*.

Όπως σημειώνει ο επιμελητής σε ειδικό πρόλογο με τίτλο «Για τη μοναδική συμβολή του David Mindell στην κατανόηση των ρομπότ και της τεχνητής νοημοσύνης», ο καθηγητής του MIT «έγραψε το βιβλίο του για τα ρομπότ αφού είχε ολοκληρώσει τη συγγραφή μιας πολύτιμης τριλογίας για την ιστορία των μηχανισμών αρνητικής ανάδρασης κατά τη μηχανική, ηλεκτρική και ηλεκτρονική

εποχή του βιομηχανικού καπιταλισμού, η οποία...είναι και μια πολύτιμη τριλογία για την ιστορία των εκάστοτε πιο φιλόδοξων μηχανικών, ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών υπολογιστών, στον βαθμό που αυτοί εκπροσωπούσαν ό,τι πιο απαιτητικό από την οπτική της ποιότητας της αναλογίας μεταξύ υπολογιστή και υπολογιζόμενου. Και..., επειδή ακριβώς γνωρίζει τόσο καλά πώς να αναδεικνύει την εργασία που προϋποθέτουν τα ρομπότ και η τεχνητή νοημοσύνη, ο καθηγητής Mindell έχει τοποθετηθεί από τη διοίκηση του MIT στην τριμελή ομάδα συντονισμού της Task Force, που μελετά το μέλλον της εργασίας στο πλαίσιο αυτού που αποκαλείται «τέταρτη βιομηχανική επανάσταση».

• Άρθρα:

- Bouras-Vallianatos, P. 2024. "[Two Byzantine Medical Texts in Verse Translated into English: Diagnosis and Treatment of Disease](#)", *Deltos* 52: 23-31.
- Drakopoulos, S. 2024. "[Non-orthodox Economic Approaches to Labor Unions and Union Leadership](#)", in *Encyclopedia of Diversity, Equity, Inclusion and Spirituality*, Joan Marques (ed.), Berlin: Springer.
- Ierodiakonou, K. 2024. "[Colour changes in pseudo-Aristotle's *De mirabilibus auscultationibus*](#)", in *The Aristotelian Mirabilia and Early Peripatetic Natural Science* (eds. A. Zucker, R. Mayhew and O. Hellman), New York: Routledge, 265–87.
- Ierodiakonou, K. 2024. "[Are the same thoughts shared by all people?](#)", in *New Essays on Aristotle's Organon* (eds. A. P. Mesquita and R. Santos), New York:

Routledge 2024, 50–69.

- Ierodiakonou, K. 2024. "[Eustratius of Nicaea on analysis](#)", in *Aristoteles-Kommentare und ihre Überlieferung Wichtige Etappen von den Antike bis in die frühe Neuzeit* (eds. C. Brockmann, D. Deckers, S. Valente), Berlin: De Gruyter 2024, 293–312.

- Tzafestas, E. 2023. "[Evolution of Attraction for Cooperation](#)", *Proceedings of WIVACE2023, Italian Conference on Artificial Life and Evolutionary Compu-*

tation, Venice, Italy, 394–408.

• **Βιβλιοκρισίες:**

- Drakopoulos, S. Review of: Peter Earl (2022), *Principles of Behavioral Economics: Bringing Together Old, New and Evolutionary Approaches*, Cambridge: Cambridge University Press. In: [Review of Political Economy](#) (2024).

• **Άλλες Δημοσιεύσεις:**

- Δρακόπουλος, Σ. και Ι. Κατσελίδης. 2024. "[Adam Smith](#)", *Ξενοφών* 8.

Προκηρύξεις ΠΜΣ

• Το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης οργανώνει και προσφέρει Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) στο αντικείμενο της [Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας](#). Αιτήσεις για υποψηφιότητα στο ΠΜΣ έως **13 Σεπτεμβρίου 2024**. Περισσότερες πληροφορίες [εδώ](#).

• Το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης σε συνεργασία με το ΑΠΘ, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Πανεπιστήμιο Κρήτης οργανώνει και προσφέρει Αγγλόφωνο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο [The Athens MA in Ancient Philosophy](#). Αιτήσεις για υποψηφιότητα στο ΠΜΣ έως **10 Ιουλίου 2024**. Περισσότερες πληροφορίες [εδώ](#).

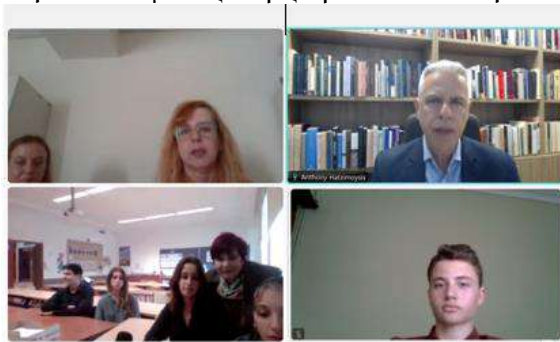
Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός

• Ολοκληρώθηκε με επιτυχία ο **1ος Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός του ΙΦΕ** με θέμα: «**Από την κατανόηση, στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης: η συμβολή της ιστορίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης και της τεχνολογίας**», με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Ο διαγωνισμός απευθυνόταν σε μαθητές και μαθήτριες των Β΄ και Γ΄ τάξεων του Γυμνασίου και των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων του Λυκείου της Ελλάδας και της ομογένειας. **Σκοπός** του διαγω-

νισμού, ήταν οι μαθητές και οι μαθήτριες να αντιληφθούν τους τρόπους που μπορεί να συμβάλλει η ιστορία και η φιλοσοφία της επιστήμης και της τεχνολογίας στην κατανόηση και την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης σε τοπικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Η **επιτροπή του διαγωνισμού**, αποτελούμενη από τον Πρόεδρο του Τμήματος Καθηγητή **Αντώνη Χατζημωσή**, τον Αναπληρωτή Πρόεδρο Καθηγητή **Αριστοτέλη Τύμπα**, την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια **Ελένη Γέμτου**, τον Αναπληρωτή Καθηγητή

Μιχάλη Σιάλαρο, την Επίκουρη Καθηγήτρια **Ελένη Μανωλακάκη**, και τη Δρα **Γεωργία Φέρμελη**, Μέλος ΕΔΙΠ ΙΦΕ υποστήριξε όλες τις διαδικασίες του διαγωνισμού και αξιολόγησε τις εργασίες που υπεβλήθησαν. Το σύνολο των εργασιών των σχολείων ήταν ενδιαφέρον και αξιόλογο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες ανέπτυξαν τον προβληματισμό τους για τη συμβολή της ιστορίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης και της τεχνολογίας στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης, αναζήτησαν τα αίτια και πρότειναν λύσεις για την αντιμετώπισή της μέσα από τη μελέτη της βιβλιογραφίας αλλά και τη δική τους εμπειρία και καθημερινότητα. Συνολικά η επιτροπή απένειμε τρία βραβεία, ως εξής:

Στιγμιότυπο από τη διαδικτυακή εκδήλωση βράβευσης του διαγωνισμού

Το **1ο ΒΡΑΒΕΙΟ** για το Γυμνάσιο απονεμήθηκε στον μαθητή **Ανδρόνικο Αποστολίδη** της Γ΄ τάξης του **2ου Γυμνασίου Νεάπολης Θεσσαλονίκης** με συντονίστρια

καθηγήτρια την κα **Αγορίτσα Καλαντζή**. Το **1ο ΒΡΑΒΕΙΟ** για το **Λύκειο** απονεμήθηκε για την ομαδική εργασία τους, στους μαθητές και τις μαθήτριες: **Αθανασία Δοϊκου**, **Ηλιάνα Παναγοπούλου**, **Κατερίνα Τσουρλάκη** και **Έκτορα Φλεβάρη** της **S6 (Β΄ τάξης)** του **European School Brussels III** με συντονίστρια καθηγήτρια την κα **Κατερίνα Μανδρώνη**. Το **2ο ΒΡΑΒΕΙΟ** για το **Λύκειο** απονεμήθηκε για την ομαδική εργασία τους, στους μαθητές και τις μαθήτριες: **Παρασκευά Μυτζήθρα**, **Μαρίζα Παραλίκα**, **Αχιλλέα Σαμπατάκο** και **Βασιλεία Συμεωνίδου** της **Β΄ τάξης ΕΠΑΛ** της **Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης** με συντονίστρια καθηγήτρια την κα **Αγγελική Κώστα**. Για κάθε βραβείο προσφέρθηκαν, πλην των σχετικών αναμνηστικών βεβαιώσεων και από ένα tablet και βιβλία για την ιστορία και τη φιλοσοφία των επιστημών και την τεχνολογία. Βεβαιώσεις συμμετοχής δόθηκαν και σε όλους/όλες τους/τις συμμετέχοντες/χουσες στον διαγωνισμό μαθητές/-ήτριες, εκπαιδευτικούς όπως και στα σχολεία. **Η τελετή βράβευσης** του διαγωνισμού πραγματοποιήθηκε **διαδικτυακά στις 20 Ιουνίου 2024** όπου μαθητές/-ήτριες και εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τις εργασίες τους και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους.

Ολοκληρωθείσες Διδακτορικές Διατριβές

- **Goungor, Filia Maria.**

Τίτλος: [Η επιρροή και ερμηνεία του έργου του Karl Marx στην Ιαπωνική](#)

[οικονομική σκέψη των αρχών του 20^{ου} αιώνα: θεωρητική ανάλυση και σύγκριση με την αντίστοιχη «τάση»](#)

[στην Πολωνία.](#)

Title: The influence and interpretation of the work of Karl Marx in the Japanese economic thought of the early 20th century: theoretical study and comparison with the parallel “trend” in Poland.

Γλώσσα: Αγγλική

Επιβλέπων καθηγητής: Σταύρος Δρακόπουλος

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην επιρροή του Μαρξισμού στην ιαπωνική οικονομική σκέψη, στις αρχές του 20ου αιώνα. Ο Μαρξισμός επηρέασε σημαντικά την ανάπτυξη της ιαπωνικής οικονομικής σκέψης και πολλοί ήταν οι στοχαστές που αναζήτησαν σε αυτόν λύσεις στα προβλήματα που ανέκυπταν στη χώρα. Η Ιαπωνία, έχοντας ανοίξει τα σύνορά της μόλις το 1856, βρέθηκε κατά την εποχή Μείτζι (1868-1912) να γνωρίζει ραγδαίες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές, αλλά και προκλήσεις, οι οποίες έγιναν ιδιαίτερα εμφανείς κατά τις περιόδους Τάισο (1912-1926) και Σόουα (1926-1989). Στο πλαίσιο αυτό, οι στοχαστές καταπιάστηκαν με ένα μεγάλο εύρος θεμάτων, παράγοντας αναλύσεις υψηλού θεωρητικού επιπέδου. Η έρευνα εξετάζει κάποια από τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο τριών ευρύτερων θεματικών. Η πρώτη αφορά τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της λεγόμενης «Διαμάχης για τον ιαπωνικό καπιταλισμό», η οποία έλαβε χώρα στα τέλη της δεκαετίας του 1920 και συνεχίστηκε τα χρόνια της δεκαετίας του 1930. Η Διαμάχη θεωρείται το αποκορύφωμα

της προπολεμικής μαρξιστικής ιαπωνικής οικονομικής σκέψης. Η δεύτερη θεματική αναφέρεται στην προσπάθεια κάποιων στοχαστών να συνδέσουν την ηθική με τον Μαρξισμό. Τέλος, η τρίτη θεματική αφορά το «Εθνικό Πρόβλημα» (“The National Question”), το οποίο αναλύεται κυρίως από τα παραδείγματα των Τακαχάσι Καμέκισι και Τακάμπατακε Μοτογιούκι. Πέρα από αυτά τα ζητήματα, η έρευνα παρουσιάζει μια σύντομη συγκριτική μελέτη των παραδειγμάτων της Ιαπωνία και της Πολωνίας, καθώς η διάδοση του μαρξισμού στις δύο χώρες, και η «ομοιότητα» των προκλήσεων (οικονομικών, εθνικών, κοινωνικών και πολιτικών) που αυτές καλούνταν να αντιμετωπίσουν κατά την περίοδο μελέτης, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

• **Πανουτσόπουλος, Γρηγόριος.**

Τίτλος: [Σχεδιάζοντας τον Μεγάλο Επιταχυντή Αδρονίων \(LHC\) στο CERN: Μια Συνύφανση της Φυσικής, της Τεχνολογίας και της Διπλωματίας.](#)

Title: Planning CERN’s Large Hadron Collider: An Entanglement of Physics, Technology and Diplomacy.

Γλώσσα: Αγγλική

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Αραμπατζής

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Στη διατριβή μελετάται ο σχεδιασμός ενός από τα πιο εμβληματικά επιστημονικά όργανα που φτιάχτηκαν ποτέ, του Large Hadron Collider (LHC) στο CERN. Στο επίκεντρο της έρευνας βρίσκεται η περίοδος από το 1984, όταν η ιδέα για τον LHC συγκροτήθηκε για πρώτη

φορά, μέχρι το 2000, όταν πλέον ο επιταχυντής προχωρούσε στο στάδιο της κατασκευής του. Στη διάρκεια αυτών των χρόνων, ανοίγοντας το «μαύρο κουτί» της σχεδίασης ενός οργάνου τέτοιας κλίμακας, παρακολουθούμε τις σημαντικές αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στους επιστημονικούς στόχους, στα τεχνικά χαρακτηριστικά και στη ρητορική που σχηματίζεται γύρω από αυτό, αλλά και το πώς τα παραπάνω διαπλέκονται με τις ριζικές αλλαγές στο ευρύτερο πολιτικοκοινωνικό πλαίσιο. Επιχειρώντας λοιπόν να επαναπροσεγγίσουμε την ιστορία της Φυσικής Υψηλών Ενεργειών (ΦΥΕ) μέσα από το πρίσμα των επιστημονικών οργάνων και του «υλικού πολιτισμού» της, πολλές ενδιαφέρουσες πτυχές της επιστημονικής διαδικασίας έρχονται στην επιφάνεια και το ερώτημα γιατί και πώς κατασκευάζεται ένα επιστημονικό όργανο, στα πλαίσια της Επιστήμης Μεγάλης Κλίμακας, αποκτά νέες ενδιαφέρουσες απαντήσεις.

• **Ράπτης, Κωνσταντίνος.**

Τίτλος: [Η ενσωμάτωση των υπολογιστών στις ιατρικές τεχνολογίες και η έννοια του θανάτου](#)

Title: The integration of computers in medical technologies and the concept of death.

Γλώσσα: Αγγλική

Επιβλέπων καθηγητής: Τέλης Τύμπας

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Στην παρούσα διατριβή

παρουσιάζουμε έρευνα σχετικά με την ενσωμάτωση των υπολογιστών στις ιατρικές τεχνολογίες και τη σχέση της με την έννοια του θανάτου. Η έννοια του θανάτου έχει μελετηθεί ως αντιπροσωπευτικός δείκτης για ευρύτερες κοινωνικές σχέσεις, αλλαγές και δομές. Η ιατρική και οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται στην ιατρική πρακτική έχουν από καιρό μελετηθεί ως προς τη σχέση τους με τις στάσεις απέναντι στο θάνατο. Παρ' όλα αυτά, η ενσωμάτωση των υπολογιστών στην ιατρική πρακτική και οι θεμελιώδεις αλλαγές που αυτή επέφερε, ιδίως σε σχέση με την έννοια του θανάτου, δεν έχουν ακόμη εξεταστεί από τη σκοπιά του πεδίου Επιστήμη-Τεχνολογία-Κοινωνία (ΕΤΚ) και της Ιστορίας της Τεχνολογίας. Εδώ παρουσιάζεται έρευνα σχετικά με τις αλλαγές της έννοιας του θανάτου, όπως αυτές ευνοήθηκαν από τις προσπάθειες αυτοματοποίησης και ενσωμάτωσης των υπολογιστών στην ιατρική πρακτική, μέσα από τη διερεύνηση δύο περιοχών. Πρώτον, παρουσιάζεται έρευνα σχετικά με την εμφάνιση διακριτών κοινοτήτων, περιοδικών και αυτοματισμών στην ιατρική πρακτική (κεφ. 3 και 4). Δεύτερον, παρουσιάζεται μια συγκριτική ανάλυση μελετών περίπτωσης δύο προσπαθειών αυτοματοποίησης της ιατρικής διάγνωσης, όπου η πρώτη (αξονική τομογραφία) καθιερώθηκε με επιτυχία (κεφ. 5), ενώ η δεύτερη (τεστ Παπανικολάου) όχι (κεφ. 6). Η έρευνα επικεντρώθηκε στην πρώιμη περίοδο αυτής της διαδικασίας, από τα μέσα της δεκαετίας του '50 έως τα τέλη της δεκαετίας του '70, υποστηρίζοντας ότι

η προσέγγιση του θέματος από τη σκοπιά του πεδίου ETK και της Ιστορίας της Τεχνολογίας είναι καταλληλότερη σε αυτές τις περιόδους εισαγωγής νέων τεχνολογιών και αποτελεσματικότερη για την αντίσταση στον τεχνολογικό ντετερμινισμό. Τέλος, αξιοποιώντας την έννοια του θανάτου, όπως αυτή έχει μελετηθεί επί μακρόν στην κοινωνιολογία και τις πολιτισμικές σπουδές, στοχεύουμε αφενός να προσφέρουμε νέες προοπτικές στις προσεγγίσεις του ETK για τη σχέση υπολογιστή - κοινωνίας και αφετέρου επιχειρούμε να ρίξουμε νέο φως στην κατανόηση της σχέσης θανάτου - κοινωνίας μέσω μιας ETK τεκμηριωμένης προσέγγισης της ενσωμάτωσης των υπολογιστών στις ιατρικές πρακτικές.

• **Σπηλιόπουλος, Ιωάννης.**

Τίτλος: [Νόημα και αξία στον πρώιμο Βίτγκενσταϊν](#)

Title: Early Wittgenstein on Sense and Value

Γλώσσα: Αγγλική

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Βάσω Κιντή

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Η *Λογικο-Φιλοσοφική Πραγματεία* (*Πραγματεία*) του Λουδοβίκου Βίτγκενσταϊν αποτελείται από επτά κεντρικές προτάσεις όπου οι πέντε πρώτες μπορούν να ιδωθούν ως τα βήματα μιας διαδικασίας που ολοκληρώνεται στην πρόταση έξι. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι πέντε πρώτες προτάσεις του βιβλίου (και όλες οι υπό-προτάσεις που περιέχουν) είναι σαν τα πέντε κλαδιά ενός δέντρου που οδηγούν

στην πρόταση έξι, την πρόταση που παρέχει την ουσία της γλώσσας (μέσω της έννοιας της γενικής προτασιακής μορφής). Έτσι, όλες οι προτάσεις της *Πραγματείας* μέχρι και την έξι μπορούν να ιδωθούν σαν τον κορμό ενός δέντρου από τον οποίο στην συνέχεια αναδύονται πέντε κλαδιά: οι προτάσεις 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 και 6.5. Αυτά τα πέντε κλαδιά (και τα υπό-κλαδιά που περιέχουν) αφορούν την εφαρμογή της έννοιας της γενικής προτασιακής μορφής σε διάφορες κατηγορίες προτάσεων. Η παρούσα διατριβή αποτελείται από δύο μέρη: Το Πρώτο Μέρος (Νόημα) ασχολείται με την έννοια του νοήματος και αφορά την ανάλυση του κορμού του δέντρου καθώς και των τριών ελασσόνων κλαδιών (6.1, 6.2, 6.3). Θα παρουσιαστεί μία θεώρηση των κεντρικών εννοιών και διακρίσεων της πρώιμης φιλοσοφίας του Βίτγκενσταϊν και της λογικής σημειογραφίας που προτείνει καθώς και το πως αυτές οδηγούν στην έννοια της γενικής προτασιακής μορφής. Το Δεύτερο Μέρος (Αξία) ασχολείται με την έννοια της ηθικής αξίας και αφορά την ανάλυση των δύο μειζόνων κλαδιών του δέντρου (6.4 και 6.5). Θα εξεταστούν ζητήματα όπως: Οι ηθικές έννοιες που εμφανίζονται στο βιβλίο (π.χ., η καλή/κακή εξάσκηση της βούλησης), το ηθικό πρότυπο – το πρότυπο της έννοιας του καλού- που ενυπάρχει στην *Πραγματεία*, το πρόβλημα του σολιψισμού, η σχέση μεταξύ της μυστικιστικής και της επιστημονικής κοσμοαντίληψης κ.α. Θα παρουσιαστεί επίσης ανάλυση του κειμένου της «*Διάλεξης Περί Ηθικής*» του Βίτγκενσταϊν και τέλος θα γίνει αντιδιαστολή με το έργο του Εμμανου-

ήλ Καντ με απώτερο στόχο να τους και της αξίας όπως εμφανίζονται
διαφωτιστούν οι έννοιες του νοήμα- στο πρώιμο Βιτγκενσταϊνικό έργο.

Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Πανεπιστημιούπολη, Άνω
Ιλίσια, 15771, Αθήνα. Τηλ.: +30-2107275586. **Ιστοσελίδα:** <https://www.phs.uoa.gr/>

Πρόεδρος Τμήματος: Καθηγητής Αντώνης Χατζημωυσής

Υπεύθυνος Σύνταξης Ενημερωτικού Δελτίου: Αναπλ. Καθηγητής Πέτρος
Μπούρας-Βαλλιανάτος

Υπεύθυνος Ιστοχώρου Ενημερωτικού Δελτίου: Καθηγητής Χρήστος
Παπαθεοδώρου

Για εγγραφή στο Ενημερωτικό Δελτίο παρακαλώ όπως στείλετε email στο
pbourasval@phs.uoa.gr

Το επόμενο Ενημερωτικό Δελτίο θα δημοσιευθεί αρχές Οκτωβρίου 2024. Σας
παρακαλώ όπως στείλετε τις ειδήσεις σας έως 27 Σεπτεμβρίου 2024 στο
pbourasval@phs.uoa.gr